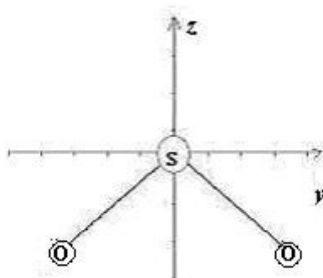

1. (15 pkt.) Naszkicować na osobnych rysunkach diagramy poziomów energetycznych ilustrujące powstawanie orbitali molekularnych dla jonu F_2^+ i cząsteczki NH z orbitali atomowych. Założyć, że każdy orbital molekularny wiążący i antywiążący jest kombinacją liniową tylko dwóch orbitali atomowych. Każdemu z orbitali molekularnych przypisać symbol określający jego symetrię. Dla atomu azotu energie orbitalne mają następujące wartości (w hartree): $\epsilon_{1s} = -15,62892$, $\epsilon_{2s} = -0,94523$, $\epsilon_{2p} = -0,56753$. Naszkicować najwyższy zajęty orbital molekularny dla F_2^+ i dla NH. Dla jonu F_2^+ podać konfigurację i obliczyć rząd wiązania. Dla NH określić term podstawowy i krotność degeneracji tego termu (odpowiedź uzasadnić).

2. (13 pkt.) Cząsteczce dwutlenku siarki odpowiada grupa symetrii C_{2v} . Na powyższym rysunku oś x jest prostopadła do płaszczyzny rysunku i skierowana do obserwatora. W załączonej poniżej tabeli podano, jakie symbole przyporządkowane są funkcjom w zależności od ich zachowania się pod wpływem różnych operacji symetrii grupy C_{2v} . Wskazać, które orbitale atomowe $3d$ siarki mogą być użyte do utworzenia orbitali molekularnych o symetrii A_2 , a które do utworzenia orbitali molekularnych o symetrii B_2 . Proszę naszkicować kontury wszystkich orbitali $3d$ atomu siarki (na osobnych rysunkach). Czy kombinacja liniowa orbitali atomowych tlenu o postaci: $\chi = 2p_x(O1) - 2p_x(O2)$ (gdzie O1 i O2 oznaczają różne atomy tlenu) może być użyta do utworzenia orbitalu molekularnego o symetrii A_2 ? Zaproponować, jaka kombinacja liniowa orbitali typu $2p$ tlenu może być użyta do utworzenia orbitalu molekularnego o symetrii B_2 ?

C_{2v}	E	$C_2(z)$	$\sigma_v(xz)$	$\sigma_v'(yz)$
A_1	1	1	1	1
A_2	1	1	-1	-1
B_1	1	-1	1	-1
B_2	1	-1	-1	1

W powyższej tabeli symbol C_2 oznacza obrót o 180° wokół osi wskazanej w nawiasie, σ oznacza odbicie w płaszczyźnie wskazanej w nawiasie, a E – tożsamość (czyli brak jakiegokolwiek przekształcenia).

3. (15 pkt.) Naszkicować krzywe energii potencjalnej dla dwóch najniższych stanów elektronowych jonu H_2^+ . Objasnić ich przebieg i sposób, w jaki zostały otrzymane. Dla niższego stanu elektronowego jonu H_2^+ zaznaczyć poziomy oscylacyjny i wyjaśnić, w jaki sposób są znajdowane. Dla tego samego stanu elektronowego zaznaczyć również energię dysocjacji jonu (energię potrzebną do rozerwania wiązania). Naszkicować kontury orbitali molekularnych, odpowiadających obu stanom elektronowym H_2^+ .

4. (13 pkt.) Naszycować (na osobnych rysunkach) schematy przedstawiające pięć najniższych energii orbitalnych dla: a) jonu ${}^9_4\text{Be}^{3+}$, b) jonu ${}^9_4\text{Be}^{2+}$. Oznaczyć narysowane poziomy energetyczne i podać, jakie jest ich obsadzenie dla stanu podstawowego każdego z jonów. Dla obu jonów określić podstawowy term i poziom energetyczny. Podać krotność degeneracji poziomu podstawowego dla każdego jonu. Wyjaśnić, co stanie się z tymi poziomami w zewnętrznym polu magnetycznym?

5. (10 pkt.) Dla cząsteczki podstawionego 1,3-pentadienu, naszkicowanej na rysunku (a) poniżej, uzyskano metodą Hückla energie orbitalne i odpowiadające im orbitale molekularne następującej postaci:

$$\epsilon_i = \alpha - 1.73205 \cdot \beta; \psi_i = 0.28868 \cdot 2p_z(\text{C1}) - 0.5 \cdot 2p_z(\text{C2}) + 0.57735 \cdot 2p_z(\text{C3}) - 0.5 \cdot 2p_z(\text{C4}) + 0.28868 \cdot 2p_z(\text{C5});$$

$$\epsilon_j = \alpha + 1.73205 \cdot \beta; \psi_j = 0.28868 \cdot 2p_z(\text{C1}) + 0.5 \cdot 2p_z(\text{C2}) + 0.57735 \cdot 2p_z(\text{C3}) + 0.5 \cdot 2p_z(\text{C4}) + 0.28868 \cdot 2p_z(\text{C5});$$

$$\epsilon_k = \alpha + \beta; \psi_k = -0.5 \cdot 2p_z(\text{C1}) - 0.5 \cdot 2p_z(\text{C2}) + 0.5 \cdot 2p_z(\text{C4}) + 0.5 \cdot 2p_z(\text{C5});$$

$$\epsilon_l = \alpha - \beta; \psi_l = 0.5 \cdot 2p_z(\text{C1}) - 0.5 \cdot 2p_z(\text{C2}) + 0.5 \cdot 2p_z(\text{C4}) - 0.5 \cdot 2p_z(\text{C5});$$

$$\epsilon_n = \alpha; \psi_n = 0.57735 \cdot 2p_z(\text{C1}) - 0.57735 \cdot 2p_z(\text{C3}) + 0.57735 \cdot 2p_z(\text{C5}),$$

gdzie $2p_z(\text{Cr})$ oznacza orbital atomowy prostopadły do osi wiązania CC i scentrowany na atomie Cr, a ψ_m oznacza orbital molekularny o energii orbitalnej ϵ_m .

Wiedząc, że $\alpha < 0$ i $\beta < 0$, uszeregować orbitale według wzrastającej energii orbitalnej i naszkicować graficzne przedstawienie najniższego niezajętego orbitalu dla tej cząsteczki, czyli LUMO (w metodzie Hückla uwzględniane są tylko elektrony π !).

Odpowiedzieć, czy produktem sigmatropowego przeniesienia wodoru (H) z pozycji 5 w pozycję 1 będzie cząsteczka przedstawiona poniżej na rysunku (b), czy cząsteczka przedstawiona na rysunku (c) (czy reakcja jest suprafacjalna czy antarafacjalna).

Wskazówka: należy rozważyć orbital 1s przenoszonego wodoru i najniższy niezajęty orbital (LUMO) pentadienu i sprawdzić, w którym przypadku możliwe jest powstanie takiej sytuacji przejściowej, że atom wodoru jest częściowo związany jednocześnie z atomami węgla 1 i 5. Odpowiedź uzasadnić. Na rysunkach A, B, D, X oznaczają deuter i inne podstawniki umożliwiające odróżnienie produktów reakcji.

